

GIMNAZIJA ŠENTVID

LJUBLJANA

RAZISKOVALNA NALOGA

**KAKO FILMI VPLIVAJO NA POZNAVANJE POJMA
HOLOKAVST MED DIJAKI**

Jan Gobec in Ostap Korošec

Prof. Eva Ravbar

Ljubljana, marca 2024

Slika 1 Glavna vrata: Slika je bila posneta januarja 1945, po osvoboditvi taborišča Auschwitz-Birkenau.
(voanews.com)

Kazalo

1 Uvod.....	7
2 Opis filmov	10
2.1 Schindlerjev seznam.....	10
2.2 Deček v črtasti pižami	10
2.3 Pianist	11
3 Presoja resničnih in fiktivnih dejstev	13
3.1 Schindlerjev seznam.....	13
3.2 Deček v črtasti pižami	14
3.3 Pianist	14
4 Anketa	16
5 Zaključki	22
6 Seznam virov in literature	25
7 Priloge: Anketni vprašalnik	27

Povzetek

Raziskovalna naloga obravnava razširjenost poznavanja pojma holokavst med mladimi in kako na to poznavanje vpliva popularna kultura, predvsem filmi. Izbrala sva si tri izmed najbolj gledanih in nagrajenih filmov o holokavstu: Schindlerjev seznam, Deček v črtasti pižami in Pianist. Zastavila sva tri hipoteze, ki sva jih z gledanjem filmov, prebiranjem literature in anketiranjem dijakov na Gimnaziji Šentvid potrdila ali ovrgla.

Opazila sva, da nekateri dijaki ne poznajo pojma holokavst, zato naju je zanimalo, kje so dijaki za ta pojem prvič slišali. Te ugotovitve lahko pomagajo razširiti splošno poznavanje pojma holokavst, saj ga pozna vedno manj mladih. Namen te raziskovalne naloge je odkriti, koliko mladih ta pojem pozna ter od kod ga poznajo oziroma koliko ga poznajo iz popularne kulture, koliko dejansko popularna kultura pripomore pri posredovanju znanja o holokavstu.

Z raziskovanjem sva prišla do ugotovitve, da popularna kultura znatno pripomore k posredovanju znanja, vendar je za točnost dejstev potrebna kritična presoja ali samostojno raziskovanje, saj filmi zaradi dramatičnosti zgodbe vsebujejo tudi fiktivna dejstva.

Ugotovila sva tudi, da velika večina dijakov pozna pojem holokavst in da poznajo dogodke, na podlagi katerih so bili posneti izbrani filmi, tudi iz drugih virov, ne le iz popularne kulture. Najmočnejši vir je šola, v veliki meri pa tudi pogovori s starši.

Najpomembnejša ugotovitev je, da so filmi odlično orodje za širjenje obzorja o holokavstu, vendar je treba biti sposoben ločiti fikcijo od dejstev.

Ključne besede: holokavst, popularna kultura, filmi, Schindlerjev seznam, Deček v črtasti pižami, Pianist

Summary

We wrote The research paper on the topic of widespread knowledge of the concept of the Holocaust among young people and how this knowledge is influenced by popular culture, especially films. We chose three films, some of the most critically acclaimed and awarded films about the Holocaust: Schindler's List, The Boy in the Striped Pyjamas and The Pianist. We set up three hypotheses, which we confirmed or disproved through watching films, reading literature and surveying students at Gimnazija Šentvid.

We noticed that some students do not know the concept of the Holocaust, so we were interested in where the students first heard of this concept. These findings can help to expand the general knowledge of the idea of the Holocaust, as fewer and fewer young people know this concept. The purpose of this research project is to find out how many young people know this term, where they know it from, or to what extent they know it from popular culture, and how much popular culture helps impart knowledge about the Holocaust.

Through research, we have concluded that popular culture contributes significantly to providing knowledge. Still, the accuracy of the facts requires critical judgment or independent study, as films contain a certain amount of fictional facts for dramatization.

We also found that the vast majority of students know the concept of the Holocaust and that they know the events based on which they made selected films, also from sources other than popular culture. The biggest of them is school, but also conversations with parents.

The biggest takeaway is that movies are an excellent tool for broadening horizons about the Holocaust, but one needs to be able to separate fiction from fact.

Keywords: the holocaust, popular culture, films, Schindler's List, The Boy in the Striped Pyjamas, The Pianist

1 Uvod

Napis na spomeniku holokavsta:

»Najprej so prišli po komuniste in nisem spregovoril, ker nisem bil komunist.

Potem so prišli po socialiste in nisem spregovoril, ker nisem bil socialist.

Potem so prišli po sindikaliste in nisem spregovoril, ker nisem bil sindikalist.

Potem so prišli po žide in nisem spregovoril, ker nisem bil žid.

Potem so prišli pome in ni bilo nikogar več, da spregovori zame.«

Pastor Martin Niemoller (1892–1984), preživeli iz koncentracijskih taborišč Sachsenhausen in Dachau.

Leta 1939 se je začelo eno najhujših obdobij za človeštvo. Med bliskom in gromom II. svetovne vojne se je človek odpravil na morilski in uničevalski pohod s sebičnim namenom pokoritve sveta.

Leta 1914 Adolf Hitler ni opravil sprejemnega testa za avstro-ogrsko vojsko, nakar se je po zaslugi napake v sistemu pridružil nemški. Kot zagnan mladenič, želeč služiti svoji domovini, se je v I. svetovni vojni dobro odrezal in bil za to nagrajen z dvema železnima križcema. Z nekaj sreče je vojsko zapustil živ, vojno pa kot poraženec. S porazom je zašel v krizo, radikaliziral svoje nacionalistične ideje in vstopil v svet politike.

Po vojni so se med Nemci okrepile ideje antisemitizma zaradi občutka izdaje in kopičenja bogastva na račun nemškega poraza, intenzivne inflacije in relativnega bogastva Judov. To sovraštvo je postopoma naraščalo, kar je privedlo do izvolitve nacistične stranke in posledično (po požigu nemškega parlamenta Reichstaga) prineslo Hitlerju absolutno oblast kot nemškemu kanclerju in predsedniku. Hitler je kot nacionalist in patriot želel povrniti nemško slavo, saj so bili pogoji Versajskega sporazuma za Nemčijo sramotni. Dva tedna po prevzemu oblasti je bilo zgrajeno prvo koncentracijsko taborišče (Dachau) in se je začelo intenzivno preganjanje in izganjanje Judov iz socialnega življenja ter iz države, kar je naznanilo začetek enega izmed najbolj temačnih obdobij, če ne najbolj temačnega, v judovski več kot 3500-letni zgodovini.

Leta 1935 so v veljavo prišli nürnberški zakoni, s katerimi so bili Judje uradno ločeni od nemških državljanov in so jim bili vzeti tako državljanstvo kot osnovne pravice. "Prvič v zgodovini so bili Judje zaničevani ne zaradi verskih prepričanj, pač pa zaradi statusa ob rojstvu oziroma njihovih staršev ali starih staršev." (*myjewishlearning.com, What were the Nuremberg laws, 18. 2. 2024*)

Ti dogodki so vodili do II. svetovne vojne, holokavsta in obdobja uničenja, nehumanosti, laži, sovraštva, krivic in umiranja, pa tudi prijateljstva, samaritanstva in hlabrosti, kljub temu pa veliko ljudi tega sploh ne pozna.

Slika 2: Judovski otroci v osvobojenem taborišču Auschwitz. Kader iz sovjetskega filma Aleksandra Vorontsova, ki je bil posnet 28. januarja 1945. (Spominski muzej holokavsta Združenih držav Amerike)

Tematika holokavsta je težka, vendar jo je nujno treba poznati. Vsak od nas ima prednike, ki so bili udeleženi v takratnem dogajanju – na katerikoli strani. Prav zato sva se odločila narediti raziskovalno nalogo s to tematiko. Bolj ko se oddaljujemo od tistih nesrečnih dogodkov, bolj bledijo spomini nanje in vedno manj se prenašajo na mlajše generacije. Tisti, ki pozabijo svojo preteklost, so obsojeni, da jo ponovijo, in glede na trenutno dogajanje v svetu, se zdi, kot da smo jo že skoraj pozabili. S tem namenom bova poskušala odkriti, kakšno je poznavanje pojma holokavst med mladimi in kje se še ohranja spomin nanj.

Pred začetkom raziskovanja sva postavila tri hipoteze:

- **Hipoteza 1:** Več kot polovica dijakov pozna pojem holokavst.
- **Hipoteza 2:** Dijaki poznajo pojem holokavst iz popularne kulture (filmov).
- **Hipoteza 3:** Dijaki poznajo zgodovinska dejstva, na podlagi katerih so posneti izbrani filmi (Schindlerjev seznam, Deček v črtasti pižami, Pianist).

Za ovrednotenje hipotez sva sestavila anketo in jo razdelila dijakom Gimnazije Šentvid.

Metode dela, ki sva jih bova uporabila, so: prebiranje literature o holokavstu, ogled treh izbranih filmov in anketiranje.

Prav tako sva preverila, ali se o holokavstu da učiti iz popularne kulture, zato bova presodila, koliko resnice vsebujejo izbrani filmi in koliko izmišljenih dejstev, namenjenih dramatiziranju ter *boljšanju zgodbe*.

Prav te filme sva si izbrala, ker so bili deležni pohval in nagrad. Na lestvici najboljših filmov IMDB so prav v vrhu. Niso namenjeni ogledu za sprostitev, imajo težko vsebino, vendar so vseeno med najbolj gledanimi filmi, s čimer ohranjajo spomin na junake in dogodke. Veliko herojev je bilo v teku časa pozabljenih, glavne osebe teh filmov pa še dolgo ne bodo.

2 Opis filmov

2.1 Schindlerjev seznam

Datum začetka predvajanja: 4. februar 1994 (ZDA)

Režiser: Steven Spielberg

Skladatelj: John Williams

Producenti: Steven Spielberg, Branko Lustig, Gerald R. Molen

Nagrade: sedem oskarjev, vključno z oskarjem za najboljši film, najboljšo režijo, najboljšo montažo, najboljši scenarij po predlogi, najboljšo izvirno glasbo in najboljšo fotografijo; zlati globus za najboljši film – drama; nagrada BAFTA za najboljši film, najboljšo režijo in najboljši prirejeni scenarij; nagrada DGA (Društvo režiserjev Amerike) za izjemno režijo na filmskem trgu; nagrada PGA (Producers Guild of America) za najboljši film; nagrada WGA (Writers Guild of America) za najboljši prirejeni scenarij; nagrada AFI (American Film Institute) za film leta.

To so samo nekatere izmed najbolj odmevnih nagrad, ki jih je film prejel.

Schindlerjev seznam prikazuje nočno moro holokavsta. Poustvarja temno, zastrašujoče obdobje med drugo svetovno vojno, ko so v Krakovu, ki so ga okupirali nacisti, Judom najprej odvzeli podjetja in domove, jih nato namestili v gete in taborišča za prisilno delo v Plaszowu ter nazadnje preselili v koncentracijska taborišča smrti. Oskar Schindler, nemški poslovnež in oportunistični član nacistične stranke, pridobi tovarno za proizvodnjo kuhinjskih in kuharskih pripomočkov. Ker ne ve veliko o tem, kako pravilno voditi takšno podjetje, stopi s stik z Itzhakom Sternom, ki ima povezave s podtalno judovsko poslovno skupnostjo v getu. Posodijo mu denar za tovarno v zameno za majhen delež izdelkov, proizvedenih za trgovanje na črnem trgu. Schindler je priča grozljivim vizijam holokavsta in davku, ki naj bi ga plačalo judovsko ljudstvo. Schindlerjev pogled se spremeni iz iskanja dobička v človeško sočutje in z izdatnim podkupovanjem uradnikov SS mu uspe rešiti več kot 1100 Judov pred smrtjo v plinskih celicah. (IMDB, 10. 2. 2024)

2.2 Deček v črtasti pižami

Film Deček v črtasti pižami se osredotoča na Bruna, mladega nemškega fanta, katerega družina se med drugo svetovno vojno preseli v bližino koncentracijskega taborišča. Bruno se ne zaveda prave narave taborišča in se spoprijatelji s Shmuelom, tam zaprtim judovskim dečkom. Njuno prijateljstvo zacveti čez ograjo, ki ju ločuje, in bogati nedolžnost otroštva sredi brutalne resničnosti holokavsta.

Film občutljivo sooči Brunovo zaščiteno perspektivo z mračno resnico vojne in izpostavlja uničujoče posledice predsodkov in nestrpnosti. Ko se vez med fantoma krepi, pripoved ganljivo prikazuje nasprotja v njunem življenju in tragično ozadje holokavsta.

Vendar se zgodba tragično obrne, ko nevednost fantov trči ob grozote taborišča, kar pripelje do srce parajočega zaključka, ki jasno razkrije grozote, pred katerimi so bili nekateri zaščiteni.

Fant v črtasti pižami je močan opomin na človeški davek zaradi sovraštva in konfliktov ter poudarja pomen empatije in razumevanja. Skozi nedolžnost prijateljstva iz otroštva poudarja uničujoč vpliv vojne na nedolžno življenje in na občinstvu pusti trajen vtis. (IMDB, 10. 2. 2024)

Datum začetka predvajanja: 12. september 2008 (Združeno kraljestvo)

Režiser: Mark Herman

Nominacije: za nagrado britanskega neodvisnega filma za najboljšo igralko, nagrado britanskega neodvisnega filma za najbolj obetavnega novince (2008), nagrado goya za najboljši evropski film (2009), nagrado britanskega neodvisnega filma za najboljšo režijo (2008)

Nagrade: nagrada britanskega neodvisnega filma za najboljšo igralko

2.3 Pianist

Filmski ustvarjalec Roman Polanski, ki je kot deček odraščal na Poljskem in opazoval, kako so nacisti med drugo svetovno vojno pustošili po njegovi državi, je režiral to vpadljivo dramo, ki temelji na zgodbi o privilegiranem glasbeniku, ki se je pet let boril proti nacistični okupaciji Varšave. Władysław Szpilman je nadarjen klasični pianist, rojen v premožni judovski družini na Poljskem. Szpilmanovi imajo veliko in udobno stanovanje v Varšavi, ki si ga Władysław deli z mamo in očetom, sestrama Halino in Regino ter bratom Henrykom. Čeprav se Władysław in njegova družina zavedajo grozeče prisotnosti nemških sil in Hitlerjevih načrtov na Poljskem, so prepričani, da so nacisti grožnja, ki bo minila, in da bosta Anglija in Francija priskočili na pomoč Poljski v primeru prave krize. Władysławova naivnost se razblini, ko nemška bomba eksplodira v radijskem studiu, medtem ko izvaja recital za predvajanje. V zgodnjih fazah nacistične okupacije si kot cenjen umetnik še vedno predstavlja, da ni v nevarnosti. S svojim močjo pridobi dokumente za zaposlitev za svojega očeta in dobi domnevno varno službo igranja klavirja v restavraciji. Toda ko se nemški primež nad Poljsko okrepi, so Władysław in njegova družina določeni za deportacijo v nacistično koncentracijsko taborišče. Ker se Władysław noče soočiti z zanesljivo smrtjo, se skriva v udobno stanovanje, ki mu ga zagotovi prijatelj. Vendar ko njegov dobrotnik izgine, je Władysław prepuščen samemu sebi in naslednjih nekaj let preživi v begu od enega zapuščenega doma do drugega v obupnem prizadevanju, da bi se izognil prijetju nemških okupacijskih enot. Nemški poveljnik, s katerim se je bil spoprijateljil, mu pomaga preživeti okupacijo, vendar se potem znajde v nemilosti pri sovjetski oblasti. Po vojni se Szpilman vrne na poljski radio, kjer izvaja Chopinovo Grand Polonaise brillante pred številnim prestižnim občinstvom. (IMDB, 10. 2. 2024)

Datum začetka predvajanja: 13. marec 2003 (Slovenija)

Režiser: Roman Polanski

Zgodba: Władysław Szpilman

Podlaga za priredbo: Pianist: varšavski spomini : 1939–1945

Nagrade: trije oskarji: najboljši režiser (Roman Polanski), najboljši igralec (Adrien Brody) in najboljši prirejeni scenarij (Ronald Harwood); zlata palma na Filmskem festivalu v Cannesu za najboljši film; nagrade BAFTA za najboljši film, najboljšo režijo (Roman Polanski) in najboljšega igralca v glavni vlogi (Adrien Brody); César za najboljšega režiserja (Roman Polanski); evropska filmska nagrada za najboljši film; nagrada Nacionalnega odbora za ocenjevanje za najboljšega igralca (Adrien Brody); zlati globus za najboljšo režijo (Roman Polanski). To so nekatere izmed najpomembnejših nagrad, ki jih je prejel film Pianist.

Skladatelj: Wojciech Kilar

3 Presoja resničnih in fiktivnih dejstev

3.1 Schindlerjev seznam

Schindlerjev seznam temelji na zgodovinskih dejstvih, vendar so podrobnosti močno dramatizirane in so v večini nepodprte špekulacije.

Lik Amona Goetha

V filmu je Amon Goeth prikazan kot izjemno sadističen in nasilen, ki s svojega balkona naključno strelja judovske zapornike. Medtem ko je bil Goeth v resnici nedvomno surova osebnost, je obseg njegove krutosti v filmu povečan zaradi dramatičnega učinka. Film prikazuje tudi osebni odnos med Goethom in njegovo judovsko služkinjo Helen Hirsch, ki ni podprt z zgodovinskimi dokazi.

Itzhak Stern

Itzhak Stern, ki ga igra Ben Kingsley, je sestavljen lik v filmu. Medtem ko je resnični Itzhak Stern tesno sodeloval z Oskarjem Schindlerjem in je imel ključno vlogo pri ustvarjanju seznama, si film dopušča ustvarjalno svobodo pri prikazovanju interakcij in odnosov njegovega lika s Schindlerjem. Sternov lik služi kot pripovedna naprava za predstavitev sodelovanja med Judi in Schindlerjem.

Dekle v rdečem plašču

Vključitev dekleta v rdečem plašču je fikcionaliziran in simboličen element. Lik, ki predstavlja nedolžnost sredi brutalnosti, ne temelji na določeni zgodovinski osebnosti. Uporaba barve na ta način je premišljena umetniška izbira Stevena Spielberga, da bi poudaril vpliv holokavsta na otroke.

Schindlerjevo osebno življenje

Film ponuja vpogled v osebno življenje Oskarja Schindlerja, vključno z njegovimi odnosi z ženskami in njegovo ženo Emilie. Medtem ko je bil Schindler poročen, so posebne podrobnosti njegovega osebnega življenja, kot so zakonske težave in afere, v veliki meri špekulativne in dodane v dramatične namene. Film uporablja te elemente za raziskovanje Schindlerjevih notranjih bojov in preobrazbe.

Posebni dogodki v koncentracijskih taboriščih

Nekateri prizori v koncentracijskih taboriščih, kot je prisilni tek po snegu, ne temeljijo neposredno na konkretnih zgodovinskih dogodkih. Ti prizori so ustvarjeni za kinematografski učinek in za prikaz težkih razmer, ki so jih prestajali zaporniki. Medtem ko so splošna grozodejstva v taboriščih zgodovinsko točna, se lahko posebne podrobnosti dramatizirajo. (*IMDB, Schindler's list, citirano 22. 2. 2024*)

3.2 Deček v črtasti pižami

Deček v črtasti pižami je izmišljeno delo, ki uporablja zgodovinsko ozadje holokavsta. Medtem ko se pripoved naslanja na resnične dogodke, so posebni liki in številni prizori ustvarjeni za namene dramatičnega učinka in pripovedovanja zgodb.

Brunovo potovanje v taborišče

Brunovo raziskovanje in končno potovanje v koncentracijsko taborišče, kjer je zaprt Shmuel, je izmišljena točka zapleta. V resnici bi bilo zelo malo verjetno, da bi mlad fant neopažen odtaval v koncentracijsko taborišče.

Prijateljstvo Shmuela in Bruna

Prijateljstvo med Brunom in Shmuelom je sicer osrednjega pomena v zgodbi, a je povsem izmišljeno. Liki služijo kot simboli nedolžnosti in tragičnih posledic predsodkov ter zagotavljajo lečo, skozi katero pripoved raziskuje holokavst.

Dejanja Brunovega očeta

Medtem ko se lik Brunovega očeta opira na zgodovinsko resničnost visokih nacističnih častnikov, ki so nadzorovali koncentracijska taborišča, so posebna dejanja in odločitve, pripisane Brunovemu očetu v pripovedi, zaradi dramatičnega učinka izmišljeni.

Scena plinske komore

Prikaz Bruna in Shmuela, ki vstopata v plinsko komoro, je izmišljen in zelo dramatičen dogodek. Pripoved uporablja ta trenutek za poudarjanje tragedije holokavsta, vendar se posebne podrobnosti ne ujemajo z zgodovinskimi poročili.

Konec

Konec zgodbe vključno s posebnimi okoliščinami Brunove usode je izmišljena stvaritev, ki naj bi vzbudila močan čustveni odziv. Od zgodovinske realnosti se odmika zaradi tematike pripovedi. (*Blinkist.com, The Boy in the Striped Pyjamas, citirano 22. 2. 2024*)

3.3 Pianist

Pianist temelji na avtobiografiji poljsko-judovskega pianista in skladatelja Władysława Szpilmana. Čeprav film na splošno velja za močan in natančen prikaz Szpilmanovih izkušenj med holokavstom, še vedno obstajajo nekateri elementi, ki so bili prilagojeni za kinematografske namene.

Szpilmanova razmerja

V filmu je prikazana Szpilmanova romantična zapletenost z Doroto. Medtem ko je imel Szpilman razmerja, je bil specifičen prikaz njegovega romantičnega življenja v filmu morda izmišljen oziroma dramatiziran zaradi pripovednega učinka. Lik Dorote je morda sestavljen iz več žensk, ki jih je Szpilman poznal.

Prijaznost nemškega častnika

V filmu je prizor, kjer nemški častnik, stotnik Wilm Hosenfeld, izkaže prijaznost do Szpilmana, tako da mu priskrbi hrano in mu reši življenje. Čeprav ta incident temelji na zgodovinskih dejstvih, je bil obseg Hosenfeldove dobrohotnosti morda poudarjen zaradi dramatičnih namenov.

Szpilmanova interakcija z judovskim policistom

V filmu je prizor, kjer Szpilman sreča judovskega policista v varšavskem getu. Menjava med njima je napeta, posledice pa hude. Čeprav so se takšne interakcije zgodile med holokavstom, so bili specifični dogodki v tem prizoru morda dramatizirani za film.

Končni prizor

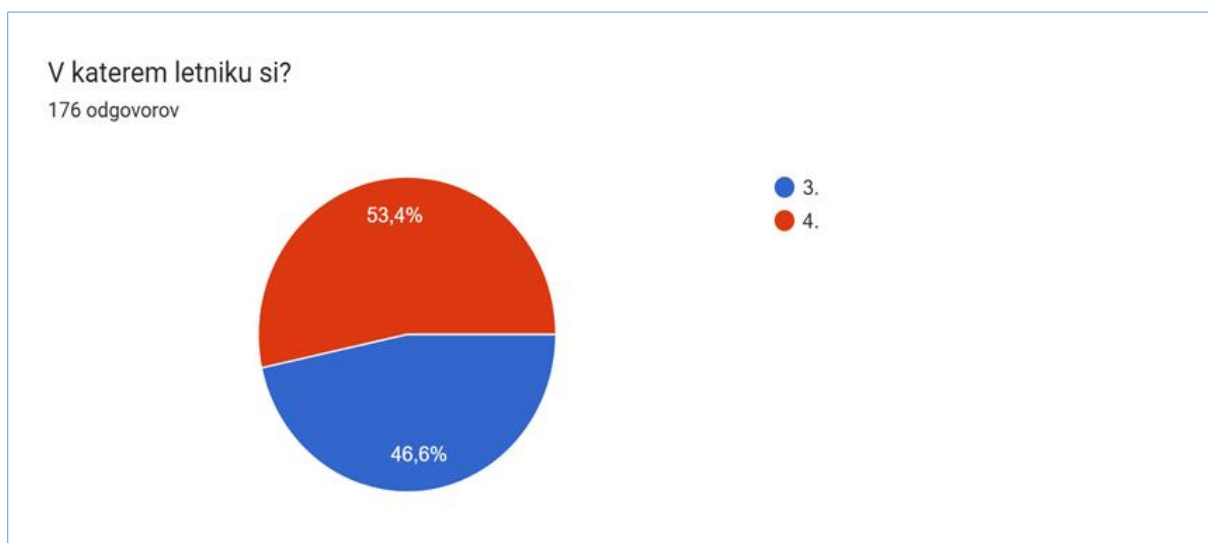
Sklepni prizor, kjer Szpilman igra klavir za nemškega častnika po vojni, je pretresljiv trenutek. Medtem ko ta prizor temelji na Szpilmanovi lastni pripovedi, so dejanske okoliščine in identiteta nemškega častnika morda prilagojeni zaradi kinematografskega učinka.

Vloga glasbe

Medtem ko je Szpilmanova predanost glasbi natančno prikazana, so bili nekateri prizori, ki vključujejo njegovo interakcijo z glasbo in glasbeniki v filmu, izmišljeni za popestritev pripovedi. Vloga glasbe pri Szpilmanovem preživetju je osrednja tema in nekateri elementi so bili prilagojeni, da bi izboljšali pripoved.

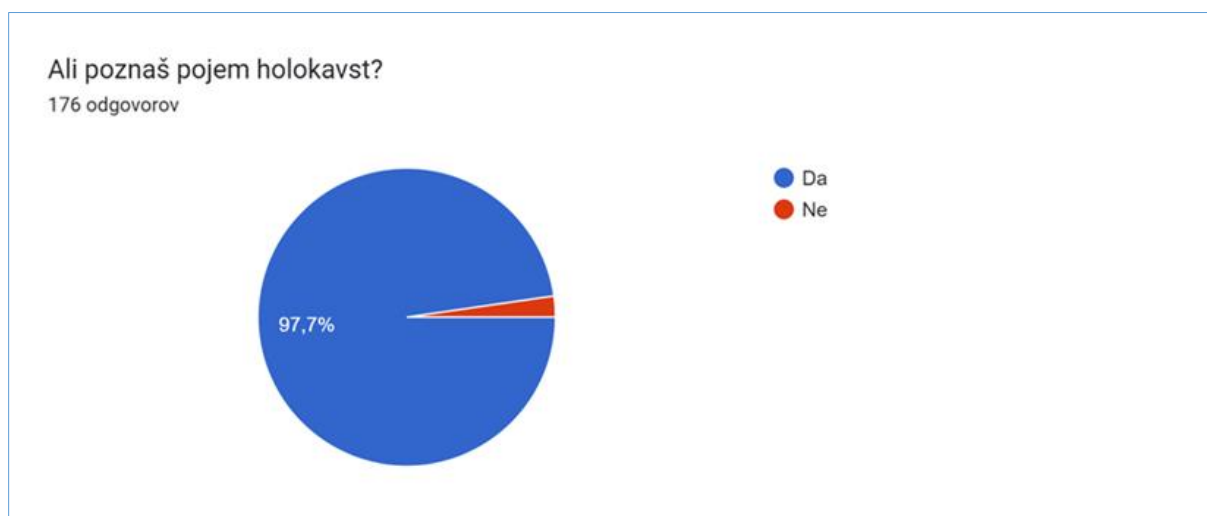
Kljub tem pomislekom *Pianist* na splošno velja za močno in avtentično predstavitev holokavsta. Čeprav so bile nekatere podrobnosti prilagojene kinematografskemu pripovedovanju zgodbe, splošni učinek in zgodovinska pristnost filma ostajata močna. (*nilsjohan*, 13. 3. 2022, *pianostreet.com*, datum citiranja: 22. 2. 2024)

4 Anketa

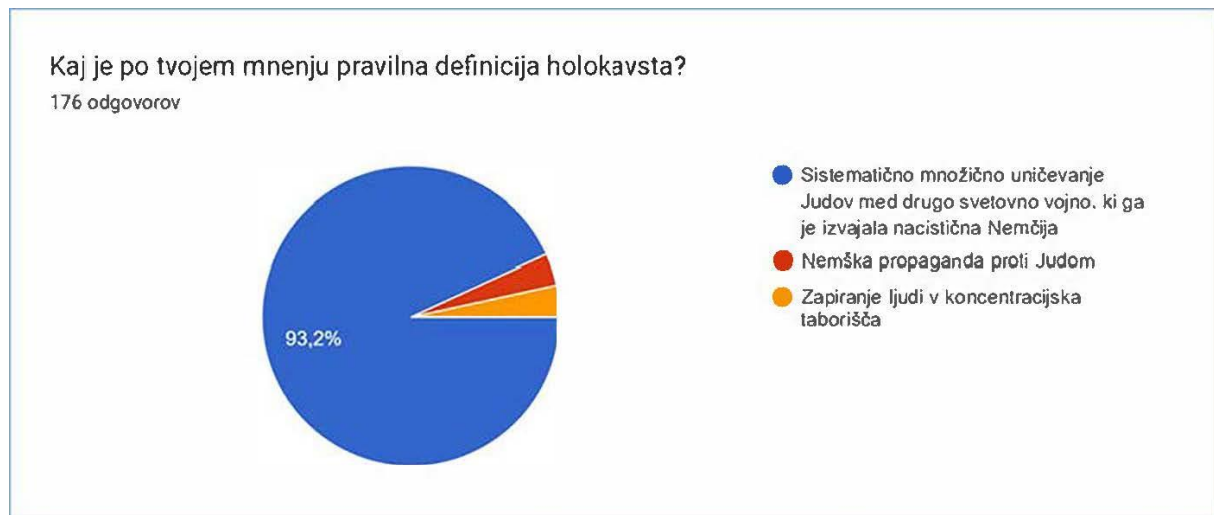

Anketo je skupno rešilo 179 dijakov, od tega 94 dijakov 4. letnika in 82 dijakov 3. letnika.

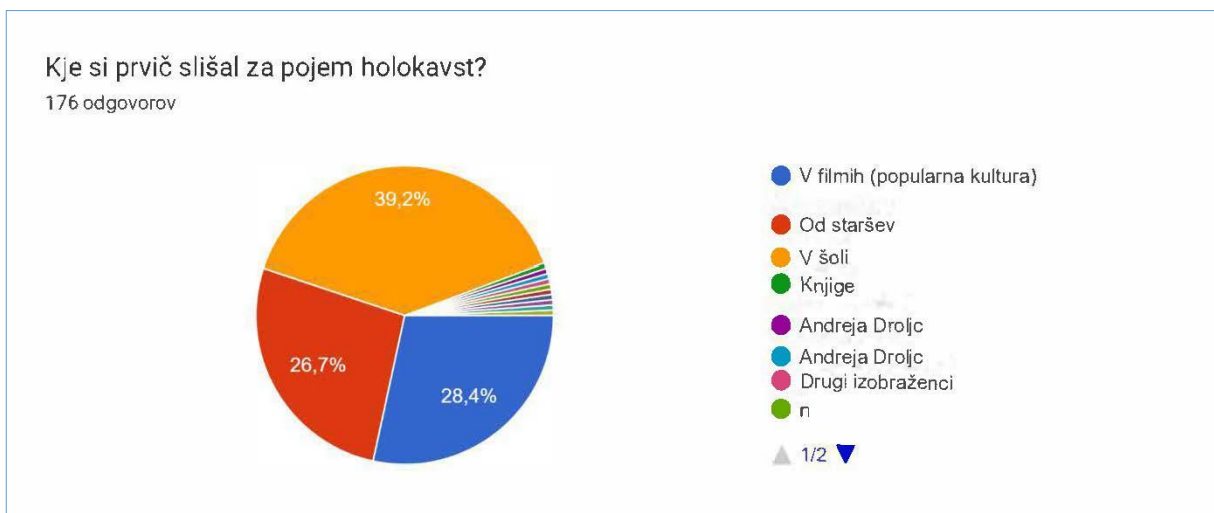
V 4. letniku Gimnazije Šentvid je 145 dijakov, v 3. letniku pa 154 dijakov. Povprečno je anketo rešila približno polovica dijakov, torej so rezultati verodostojni.

Takšen rezultat je bil razmeroma pričakovan in je potrdil prvo hipotezo, saj pojem holokavst poznajo praktično vsi dijaki višjih letnikov Gimnazije Šentvid.

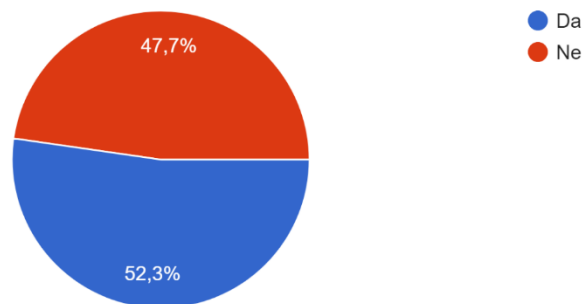

Večina dijakov pozna pravilno definicijo holokavsta.

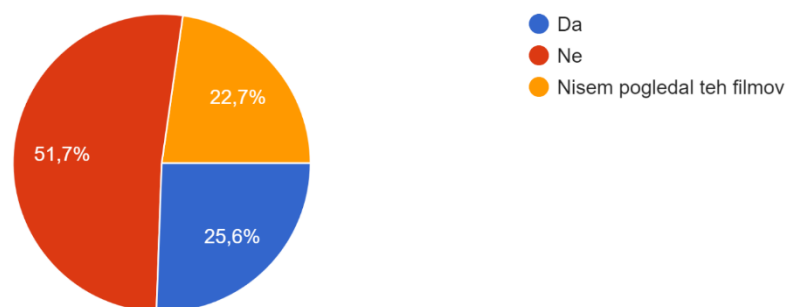
Rezultati so nekoliko presenetljivi, saj je bil pričakovan večji delež popularne kulture (filmi o holokavstu in 2. svetovni vojni). Pričakovano je bilo, da se dijaki spoznajo s pojmom holokavst že pred obravnavanjem v šoli. Popularna kultura je sicer za šolo na drugem mestu. Ti rezultati zavračajo 2. hipotezo.

Ali poznaš vse spodaj naštetе filme? –Schindlerjev seznam –Pianist –Deček v črtasti pižami
176 odgovorov

Več kot polovica dijakov pozna izbrane filme. Ker so ti filmi med najbolj znanimi o holokavstu, torej lahko sklepamo, da se približno polovica dijakov zanima za filme s to tematiko in si z njimi pomaga ustvariti boljše razumevanje.

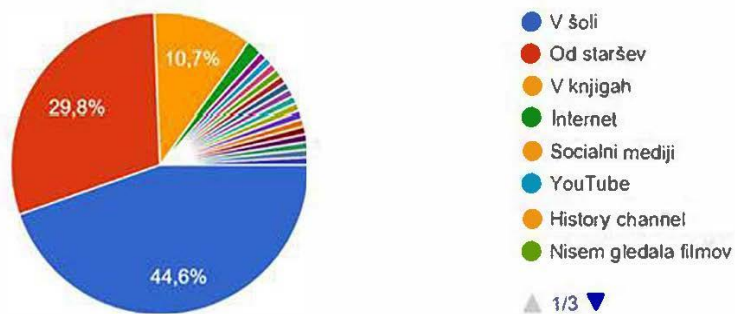
Ali si se ob ogledu enega izmed zgornjih filmov prvič seznanil z dogodki iz njihove vsebine?
176 odgovorov

77,5 % vprašanih dijakov si je ogledalo izbrane filme, od tega pa jih je polovica že pred ogledom poznala dogodke iz njihove vsebine, kar potrjuje hipotezo, da dijaki (večina) poznajo zgodovinska dejstva, na podlagi katerih so posneti izbrani filmi.

Če si zgoraj označil ne, kje si jih že spoznal?

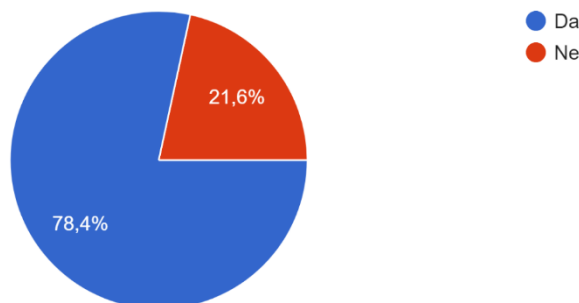
121 odgovorov

Dogodke iz vsebine izbranih filmov dijaki najpogosteje spoznajo v šoli, zunaj šole najpogosteje zanje izvedo od staršev, ki znanje prenašajo na svoje otroke. Popularna kultura v tem tudi igra veliko vlogo (družabna omrežja, medomrežje, oddaje ...)

Ali znaš v izbranih filmih ločiti dejstva od fikcije?

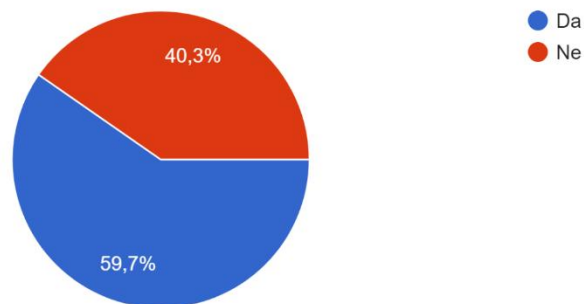
176 odgovorov

Po rezultatih sodeč, lahko sklepamo, da imajo dijaki odlično kritično presojo oz. naredijo svojo raziskavo po ogledu filma. Rezultati so presenetljivi, saj so izmišljena dejstva v filmih lahko težko prepoznavna.

Se ti zdi, da se v šoli premalo učimo o pojmu holokavst?

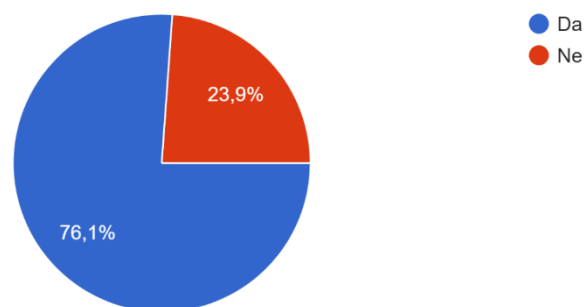
176 odgovorov

Večini dijakov se zdi, da bi se v šoli morali bolj poglobiti v temo holokavsta in ga poznati bolj obširno. Po gimnazijskem učnem načrtu se o holokavstu in 2. svetovni vojni učimo samo v 4. letniku.

Misliš, da bi morali ti filmi postati del obveznega učnega načrta in da bi si jih dijaki morali ogledati pri pouku?

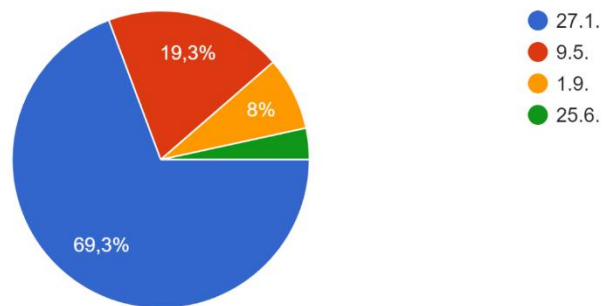
176 odgovorov

Večina dijakov Gimnazije Šentvid se strinja, da bi izbrani filmi postali del obveznega učnega načrta, saj niso samo zanimivi za ogled, ampak tudi poučni, gledalcu omogočijo poglobljeno razumevanje dogodkov.

Ali veš, kateri dan obeležujemo dan spomina na holokavst?

176 odgovorov

Presenetljivo veliko dijakov Gimnazije Šentvid je seznanjenih z datumom dneva spomina na holokavst (anketa je bila izdana nekaj dni po njem, kar je lahko vplivalo na rezultate).

5 Zaključki

Po raziskavi sva potrdila dve hipotezi in eno ovrgla.

Ugotovila sva, da skoraj vsi dijaki poznajo pojem holokavst in da poznajo dogodke, na podlagi katerih so bili posneti izbrani filmi.

Presenetljivo sva ugotovila, da večina dijakov holokavsta ne pozna iz popularne kulture, pač pa iz šole. To naju je presenetilo, saj sva pričakovala, da so se dijaki s pojmom holokavst spoznali že pred njegovim obravnavanjem v šoli.

Po presoji resničnih dejstev v filmih Schindlerjev seznam, Deček v črtasti pižami in Pianist sva odkrila, da ozadje vseh filmov temelji na dejstvih, v podrobnostih pa se od dejstev vsak bolj oddaljuje, četudi samo zaradi dramatiziranja. Pianist med njimi izstopa z natančno in pristno upodobitvijo zgodovinskih dogodkov.

Čeprav je v filmih lahko več fiktivnih dogodkov, se iz njih da veliko naučiti in bolje razumeti nekatera dogajanja. Filmi so lahko odličen način za širjenje obzorja in raziskovanje zgodovinskih dogodkov, vendar je treba vključiti nekaj svojega raziskovanja in presoje. Po ogledu in poglobljenemu raziskovanju izbranih filmov sva dobila znanje, ki ga bova imela celo življenje, brez teh filmov pa bi spomini na njihovo vsebino počasi zbledeli.

Glede na odgovore v anketnem vprašalniku, približno polovica gimnazijcev gleda oziroma je gledala zgodovinske filme na temo holokavsta. Nedvomno so ti v njih navdihnili večjo željo po poznavanju holokavsta – in tudi drugih zgodovinskih tem.

Največ znanja o holokavstu dijaki seveda pridobijo v šoli, popularna kultura (filmi) pa jim dajejo največ znanja o njem zunaj šole, bodisi že z ogledom filma, lahko pa tudi z nadaljnjo raziskavo.

Film pri novodobnih mladostnikih s kratkim razponom pozornosti omogoča odlično rešitev za zanimivejše učenje. Z dodatkom filmov v učni načrt bi lahko poskrbeli, da mladi ne bi zamenjali fiktivnih dejstev za resnične ali obratno, s čimer bi se naučili sami prepoznati resnico od dramatiziranja, kar bi dvignilo njihovo razgledanost, saj praktično vsi ljudje pogosto gledamo filme.

Z vse hitrejšim razvijanjem Hollywooda je pričakovano, da bo na dan prišlo tudi vedno več filmov o holokavstu, ki bodo poželi vedno več slave in pohval. To je seveda dobra stvar, saj se s tem ohranja spomin na njegove žrtve in prizadete ljudi. Vedno večja težava pa bo, ker bodo režiserji zaradi gledljivosti vse bolj vključevali fiktivne dogodke, saj se od krutih dogodkov holokavsta vedno bolj oddaljujemo. Predvidevava, da bodo mladi vedno manj kritično presojali in razlikovali fiktivno od resničnih dejstev in bodo vedno manj poznali pravo resničnost holokavsta, saj bodo vedno večji del

znanja o holokavstu pridobivali iz popularne kulture, ki velja za enega manj zanesljivih posredovalcev znanja.

Dober film v gledalcu vzbudi občutke, ki jih doživljajo glavni junaki v določenih okoliščinah, vendar noben film, ki se ga da gledati brez večjega miselnega napora, ne more prikazati natančne slike holokavsta, saj take bede ni mogoče prikazati na zaslonu. V filmih se lahko naučimo o zgodovinskih dejstvih o holokavstu, noben popularen film pa ne prikazuje takratnih občutij ljudi, saj bi bil preveč krut za komercialno predvajanje.

Tako kot ne vemo, kako so se počutili Napoleonovi vojaki med bitko pri Borodinu, čez sto let ne bomo več vedeli, v kakšni bedi so živeli Judje med holokavstom, lahko si bomo samo še predstavljali.

Slika 3: Getty Images, osvobojen Auschwitz

»Kaj točno je bila razlika? Čudil se je sam pri sebi. In kdo je odločil, kateri ljudje bodo nosili črtaste pižame in kateri uniforme?«

– John Boyne, Deček v črtasti pižami

Slika 4: Auschwitz zdaj (Jan Gobec, 3. 1. 2024)

6 Seznam virov in literature

World War One: The British hero who did not shoot Hitler. B.B.C. news. URL:

<https://www.bbc.com/news/uk-england-28593256>

Britannica. How did Adolf Hitler rise to power? URL: <https://www.britannica.com/question/How-did-Adolf-Hitler-rise-to-power>

Rise of the Nazis and Beginning of Persecution. Yad vashem: The world holocaust remembrance center. URL: https://www.yadvashem.org/holocaust/about/nazi-germany-1933-39/beginning-of-persecution.html#narrative_info

Origins of Judaism. Judaism: A Supplemental Resource for Grade 12 World of Religions: A Canadian Perspective. URL:

https://www.edu.gov.mb.ca/k12/docs/support/world_religions/judaism/origins.pdf

What Were the Nuremberg Laws? My jewish learning. Citirano 18. 2. 2024 URL:

<https://www.myjewishlearning.com/article/what-were-the-nuremberg-laws/>

Schindlerjev seznam. Wikipedia. URL: https://sl.wikipedia.org/wiki/Schindlerjev_seznam

The Boy in the Striped Pyjamas (film). Wikipedia. URL:

[https://en.wikipedia.org/wiki/The_Boy_in_the_Striped_Pyjamas_\(film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Boy_in_the_Striped_Pyjamas_(film))

F.A.Q. IMDb. URL: <https://www.imdb.com/title/tt0108052/faq>

Blinkist. Better than a summary. URL: <https://www.blinkist.com/en/books/the-boy-in-the-striped-pajamas-en>

“The Pianist” Movie – A True Story. Piano street magazine. URL:

<https://www.pianostreet.com/blog/articles/the-pianist-movie-a-true-story-11531>

Estimated Battle Casualties During the Normandy Invasion on June 6, 1944.

Britannica. URL: <https://www.britannica.com/story/estimated-battle-casualties-during-the-normandy-invasion-on-june-6-1944>

What happened after D-day. I.W.M. URL: <https://www.iwm.org.uk/history/what-happened-after-d-day>

Adolf Hitler: Biography. Sky history. URL: <https://www.history.co.uk/biographies/adolf-hitler>

Oskar Schindler dies. Sky history. URL: <https://www.history.co.uk/this-day-in-history/09-october/oskar-schindler-dies>

Genocide in WW2. Sky history. URL: <https://www.history.co.uk/history-of-ww2/genocide>

Władysław Szpilman. Wikipedia. URL:
https://en.wikipedia.org/wiki/W%C5%82adys%C5%82aw_Szpilman

Holocaust: 75 years since the liberation of Auschwitz. B.B.C. URL:
<https://www.bbc.co.uk/newsround/51223804>

Auschwitz Then And Now. Voa news. URL: <https://www.voanews.com/a/auschwitz-then-and-now/2615682.html>

Jewish historical institute. URL: <https://www.jhi.pl/en/articles/impossible-to-describe-liberation-auschwitz-january-27-1945,4900>

7 Priloge: Anketni vprašalnik

Sva Jan Gobec in Ostap Korošec iz 3.E. Pri zgodovini delava raziskovalno nalogo z naslovom: Kako med dijaki filmi vplivajo na poznavanje pojma holokavst. Prosiva te, da si vzameš tri minute časa in rešiš to anketo. Za sodelovanje se ti skupaj z mentorico prof. Ravbar zahvaljujemo.

* Označuje obvezno vprašanje

1. V katerem letniku si? *

- 3.
- 4.

2. Ali poznaš pojem holokavst?*

- Da
- Ne

3. Kaj je po tvojem mnenju pravilna definicija holokavsta? *

- Sistematično množično uničevanje Judov med drugo svetovno vojno, ki ga je izvajala nacistična Nemčija.
- Nemška propaganda proti Judom
- Zapiranje ljudi v koncentracijska taborišča

4. Kje si prvič slišal za pojem holokavst? *

- V filmih (popularna kultura)
- Od staršev
- V šoli
- Drugo:

5. Ali poznaš vse spodaj naštetih filme?*

Schindlerjev seznam

Pianist

Deček v črtasti pižami

- Da
- Ne

6. Ali si se ob ogledu, katerega izmed zgornjih filmov, prvič seznanil z dogodki iz njihove vsebine?*

- Da
- Ne
- Nisem si ogledal teh filmov

7. Če si zgoraj označil ne, kje si jih že spoznal?

- V šoli
- Od staršev
- V knjigah
- Drugo:

8. Ali znaš v izbranih filmih ločiti dejstva od fikcije? *

- Da
- Ne

9. Se ti zdi, da se v šoli premalo učimo o pojmu holokavst?*

- Da
- Ne

10. Misliš, da bi morali ti filmi postati del obveznega učnega načrta in da bi si jih dijaki morali ogledati pri pouku?*

- Da
- Ne

11. Ali veš, na kateri dan zaznamujemo dan spomina na holokavst? *

- 27. 1.
- 9. 5.
- 1. 9.
- 25. 6.